

Səmərəlilik Göstəriciləri

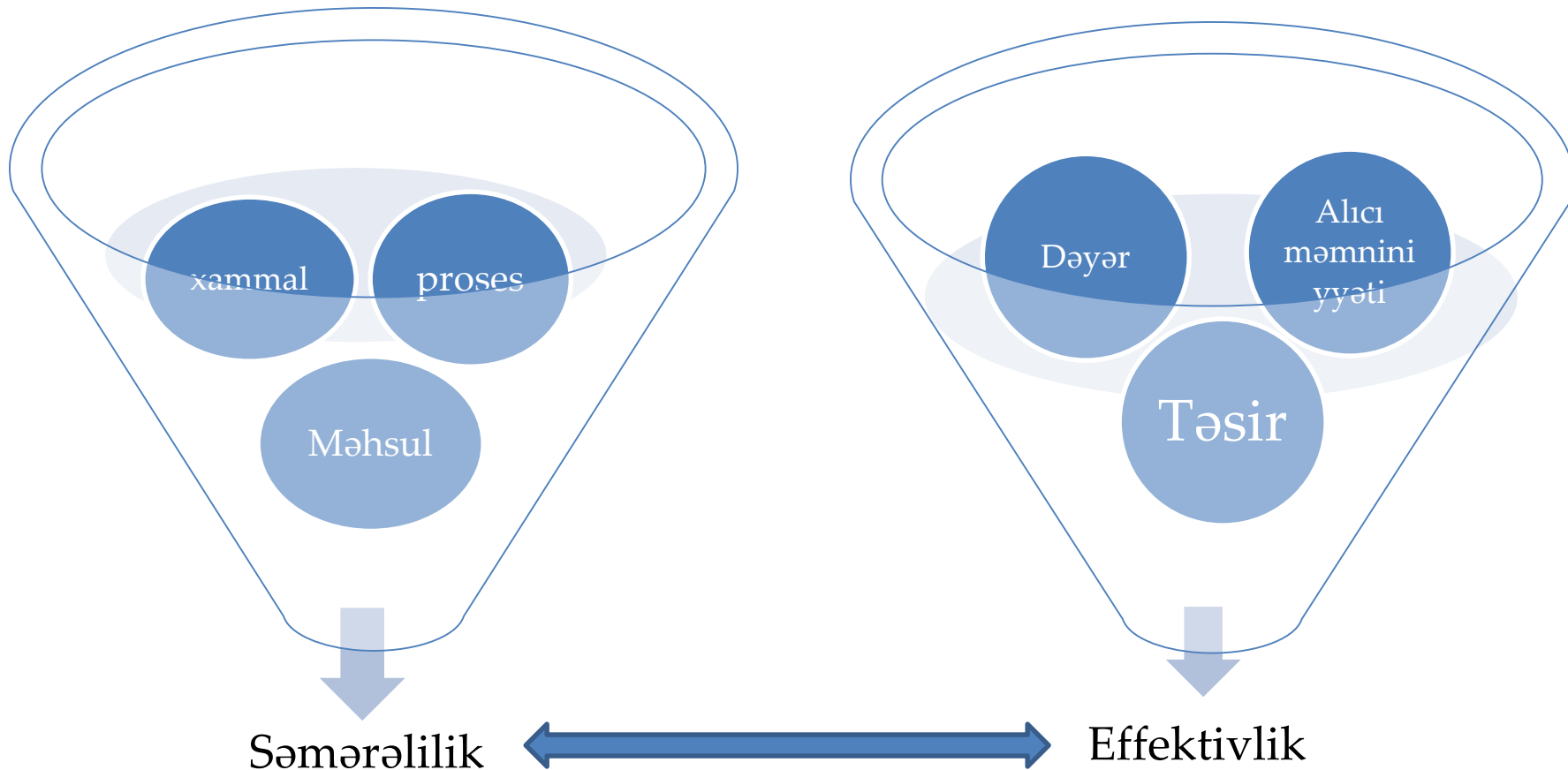
Nərgiz Əhmədova
İyun, 2020

Səmərəlilik nədir?

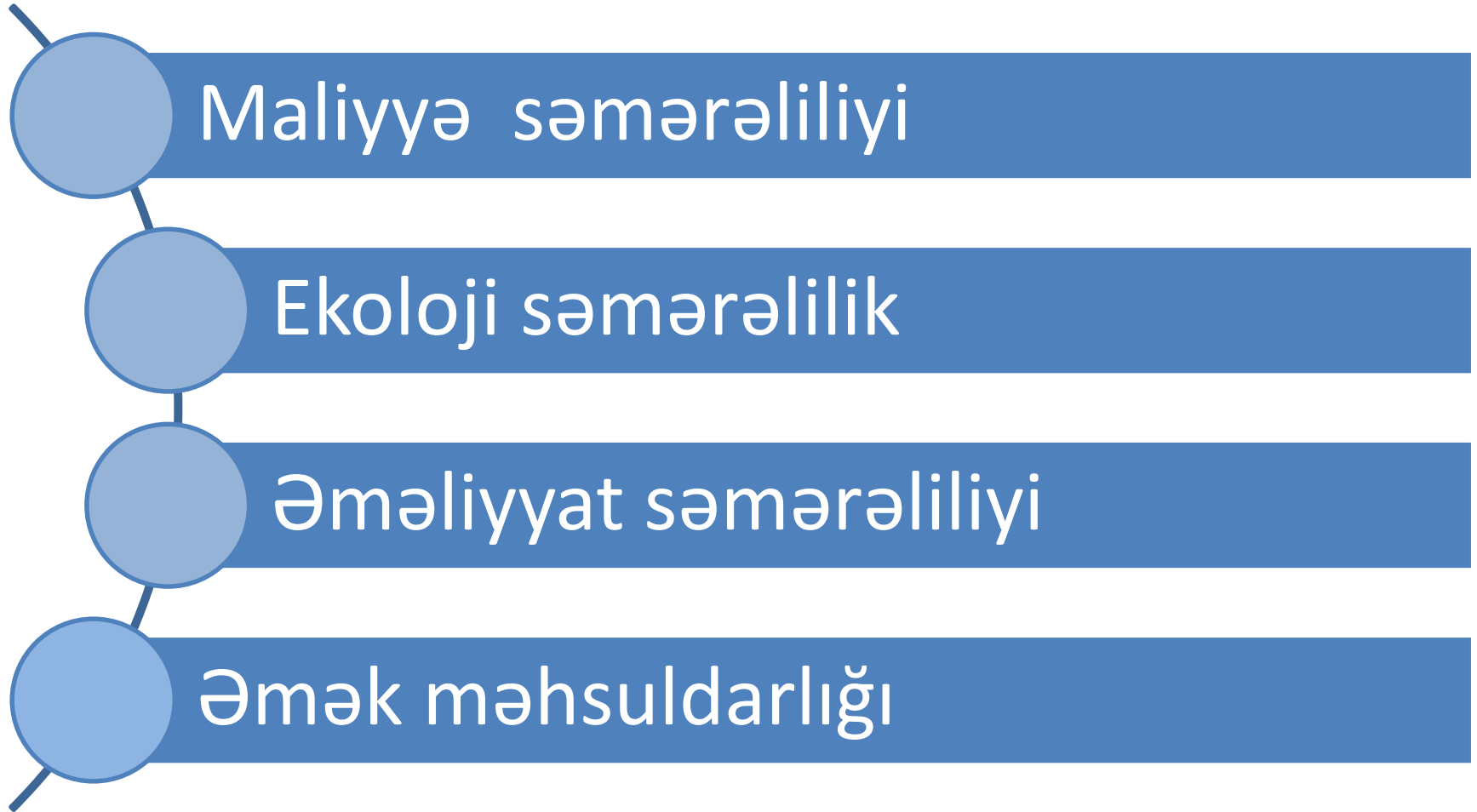

- Səmərəlilik verilmiş **resurslardan** (əmək, kapital, aralıq məhsulları) **maksimum məhsul** əldə etmək deməkdir.
- Səmərəlilik **eyni bir məhsulu** daha **azla** etməkdir (Harvard Business Review)
- Səmərəlilik **doğru işləri doğru yolla** etməkdir (Harrington Emerson, “Səmərəliliyin 12 Prinsipi” kitabının həmmüəllifi)

Səmərəliliklə Effektivliyin fərqi

Biznes səmərəliliyinin 4 əsas komponenti

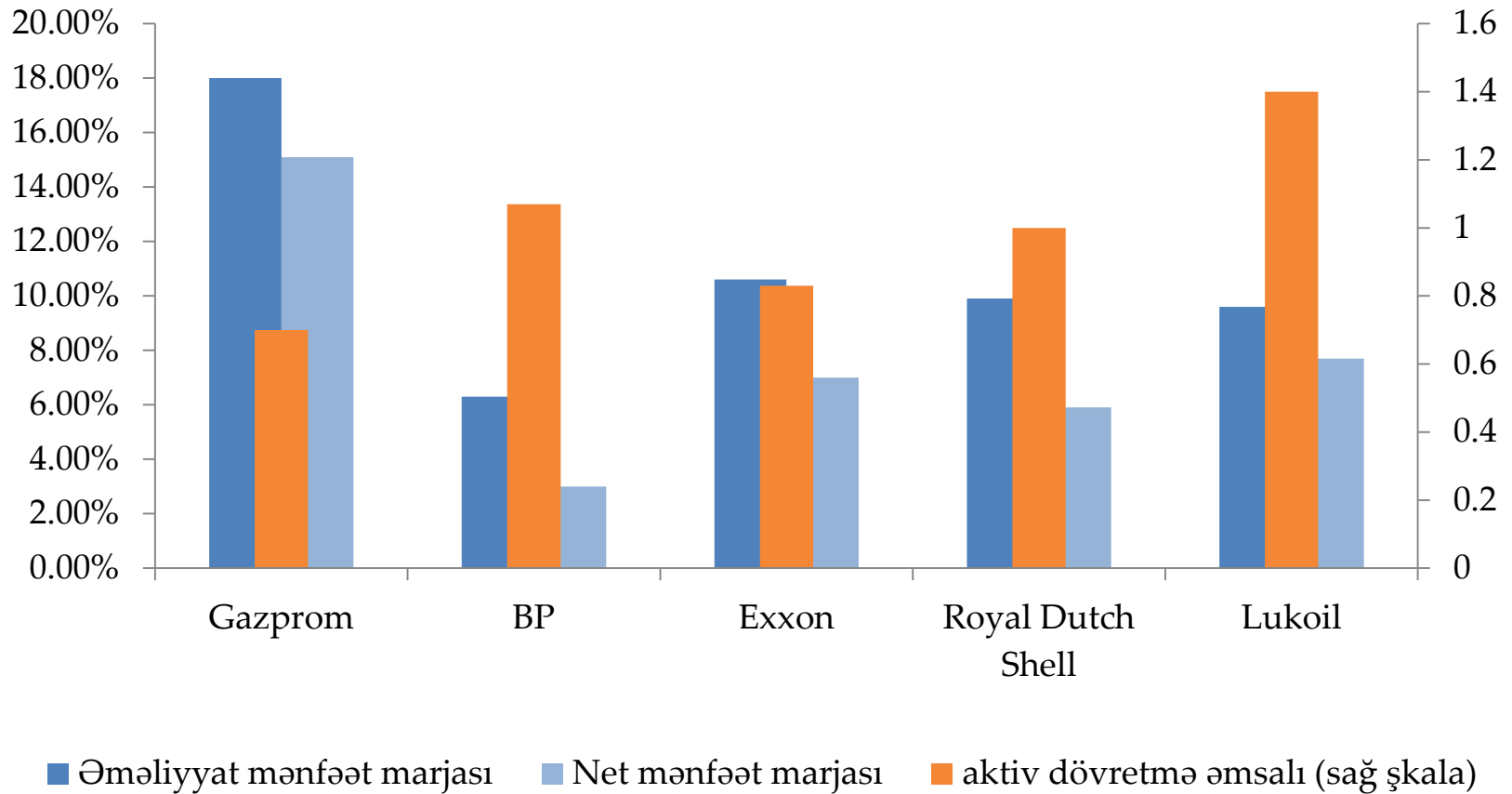
Maliyyə səmərəliliyi

Maliyyə səmərəliliyi biznesin öz aktivlərini necə istifadə etməsi ilə bağlıdır.

- Aktiv dövretmə əmsalı (satış/aktivlər)
- Aktivlərin gəlirliliyi (net mənfəət/aktivlər)
- Kapital üzərinə mənfəət (net mənfəət/kapital)
- Mənfəət marjası (mənfəət/satış)
- Inventar dövretmə əmsalı (inventar/satılan malların maya dəyəri)*365

❖ Bu nisbətlərdən şirkətlərin maliyyə səmərəliliyi haqqında fikir formalaşdırmaq üçün onlar hər hansı bir bençmarkla müqayisə edilməlidir. Əsasən bençmark olaraq oxşar şirkətlərin (nümunə olaraq eyni sektorda çalışan şirkətlər) ortalama nisbətləri götürülür.

Maliyyə səmərəliliyi

Ekoloji Səmərəlilik

- *Ekoloji səmərəlilik* daha az tullantı və çirklənmə yaratmaqla daha çox məhsul istehsal etməkdir.
- “*Ekoloji səmərəlilik*” termin ilk dəfə Davamlı İnkişaf üçün Ümumdünya İş Şurası (World Business Council for Sustainable Development) tərəfindən işlənmişdir.
- Nestlé, Royal Philips Electronics, AT&T, Kodak, 3M, Sony və Toyota.

Ekoloji səmərəliliyinin 7 əsas şərti

Məhsul istehsalında material intensivliyinin azaldılması

Məhsul istehsalında enerji intensivliyinin azaldılması

İstehsalat zamanı zərərli materialların yayılmasının qarşısının alınması

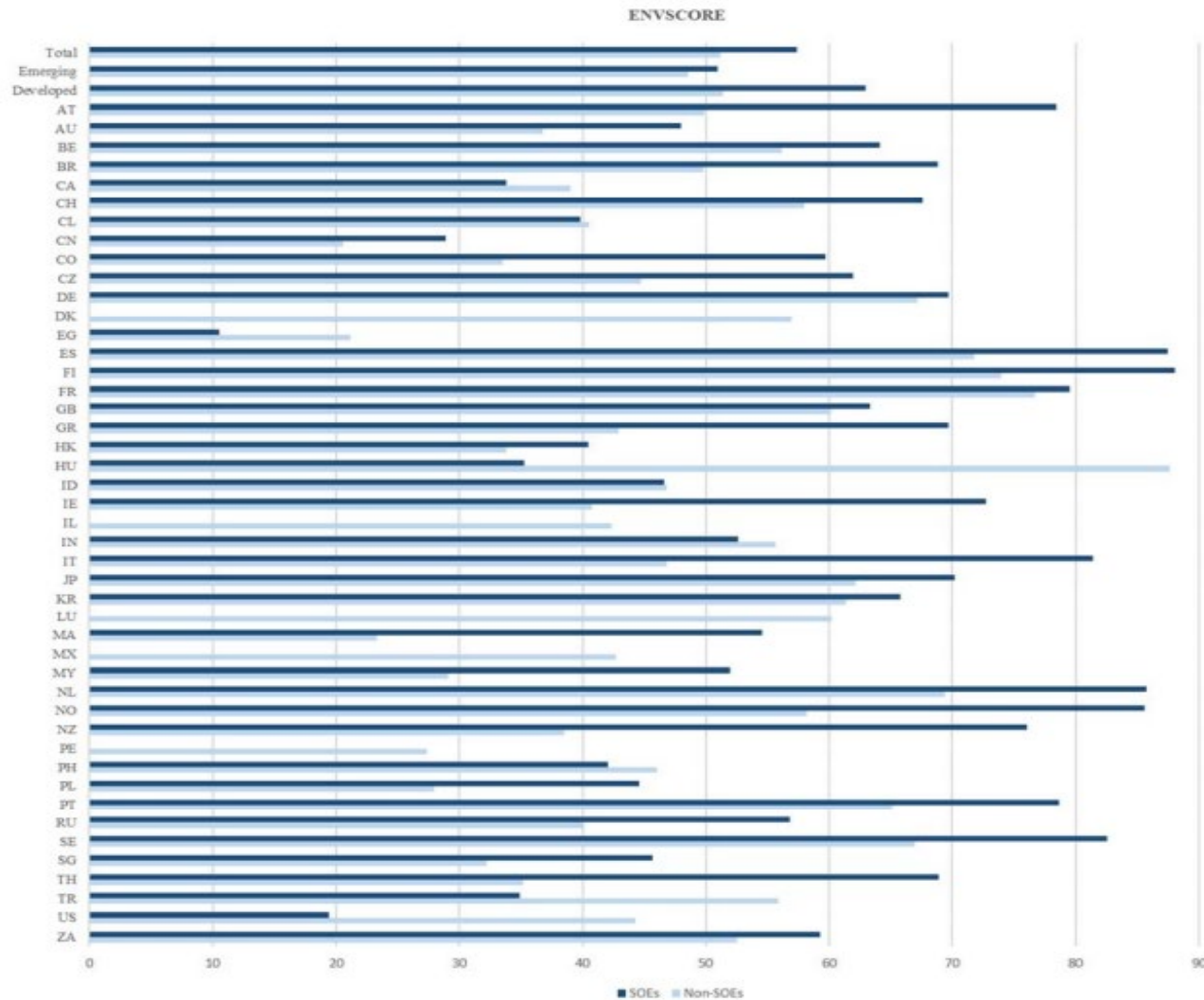
Tükənməyən mənbələrdən maksimum istifadə

Məhsulların uzunmüddətli davamlılığı

Məhsulların xidmət intensivliyinin artırılması

Təkrar Emal

Ekoloji Səmərəlilik: Dövlət və özəl müəssisələrdə

Əməliyyat səmərəliliyi

- Kapasitə istifadəsi (capacity utilization): istehsal olunan məhsul/maksimum istehsal oluna bilən məhsul
- Percent Value-Added Time – The percentage of total cycle time that is spent on activities that actually provide value

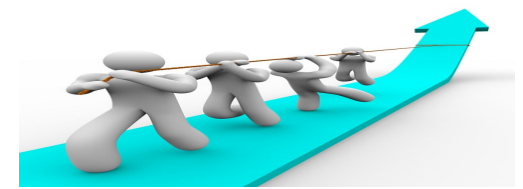
Neft sektoru:

- Exploration success rate
- Refinery capacity

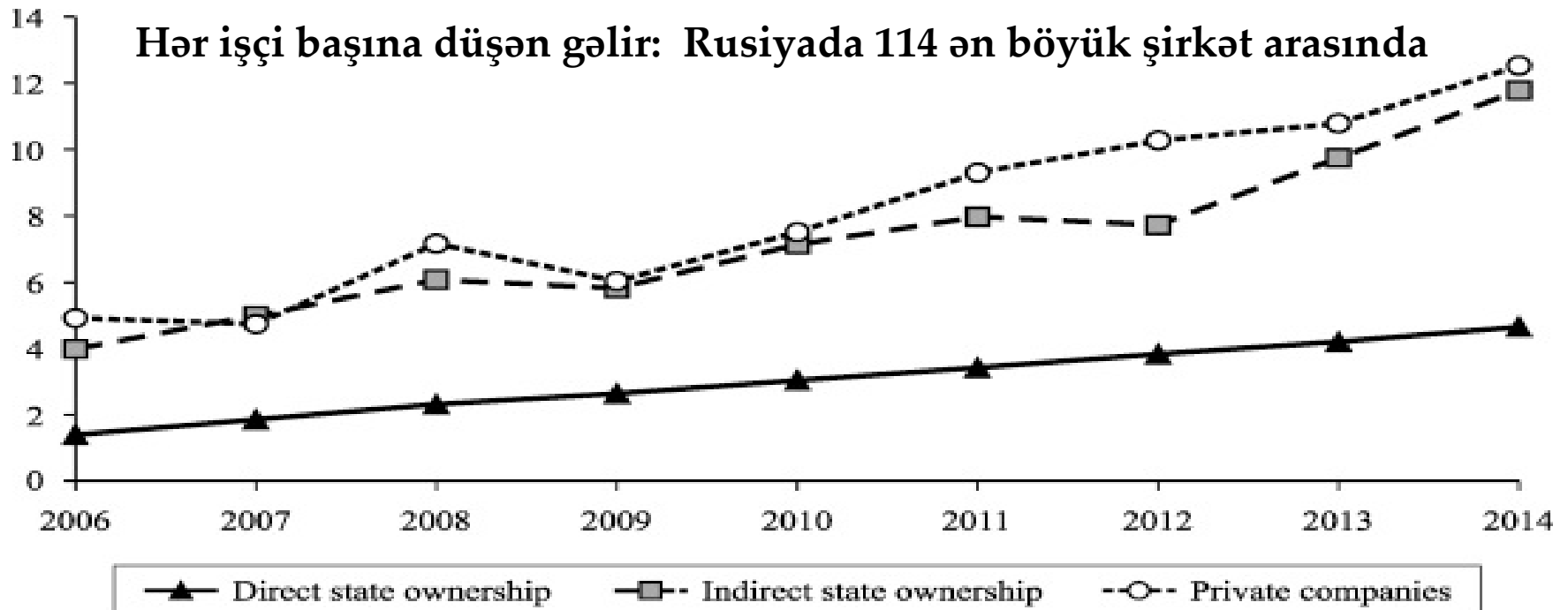
Pərakəndə satış

- Sales per square store

Əmək məhsuldarlığı

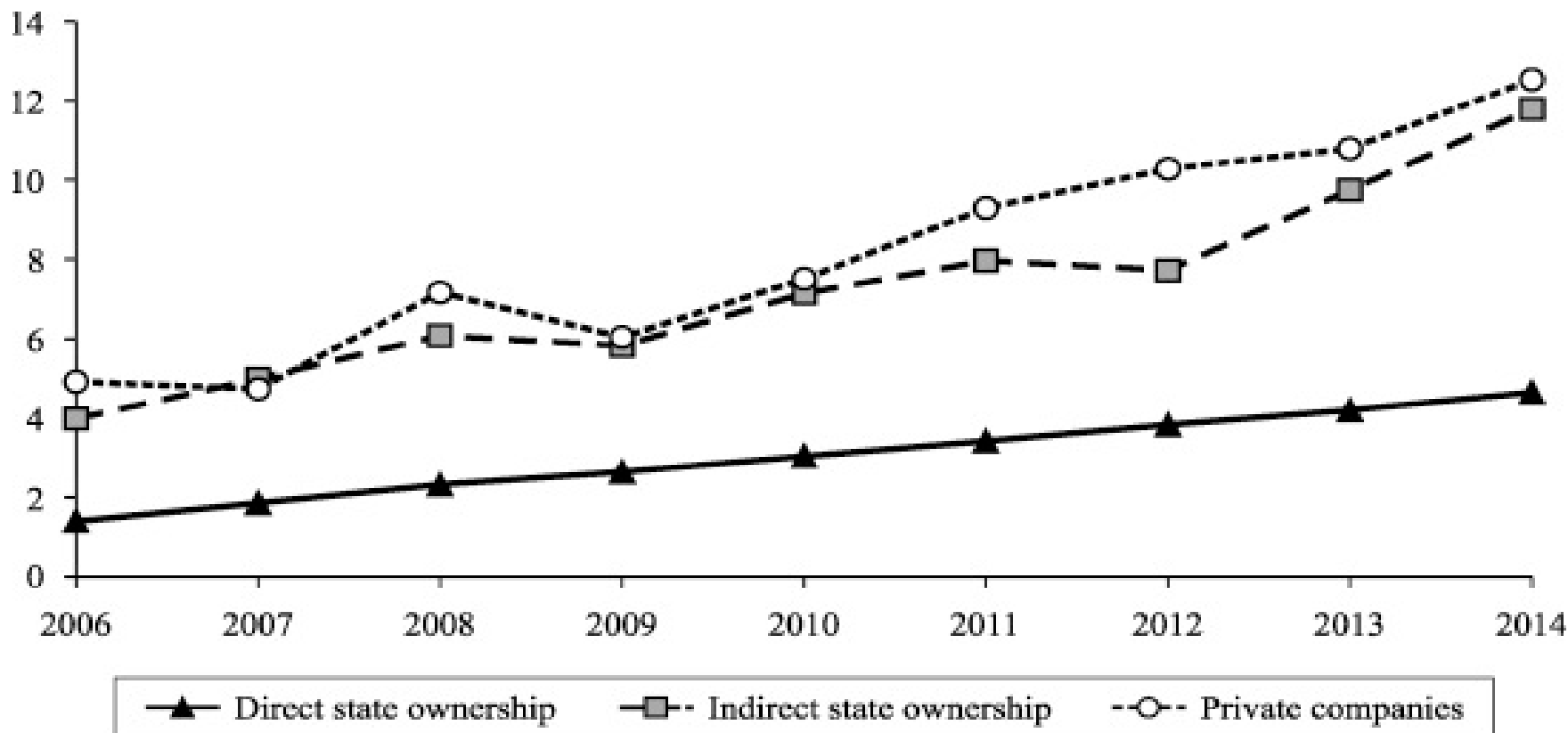

- Hər işçiyə düşən gəlir
- Hər işçiyə düşən məhsul
- Hər bir dollar maaşa düşən gəlir (team effectiveness ratio)

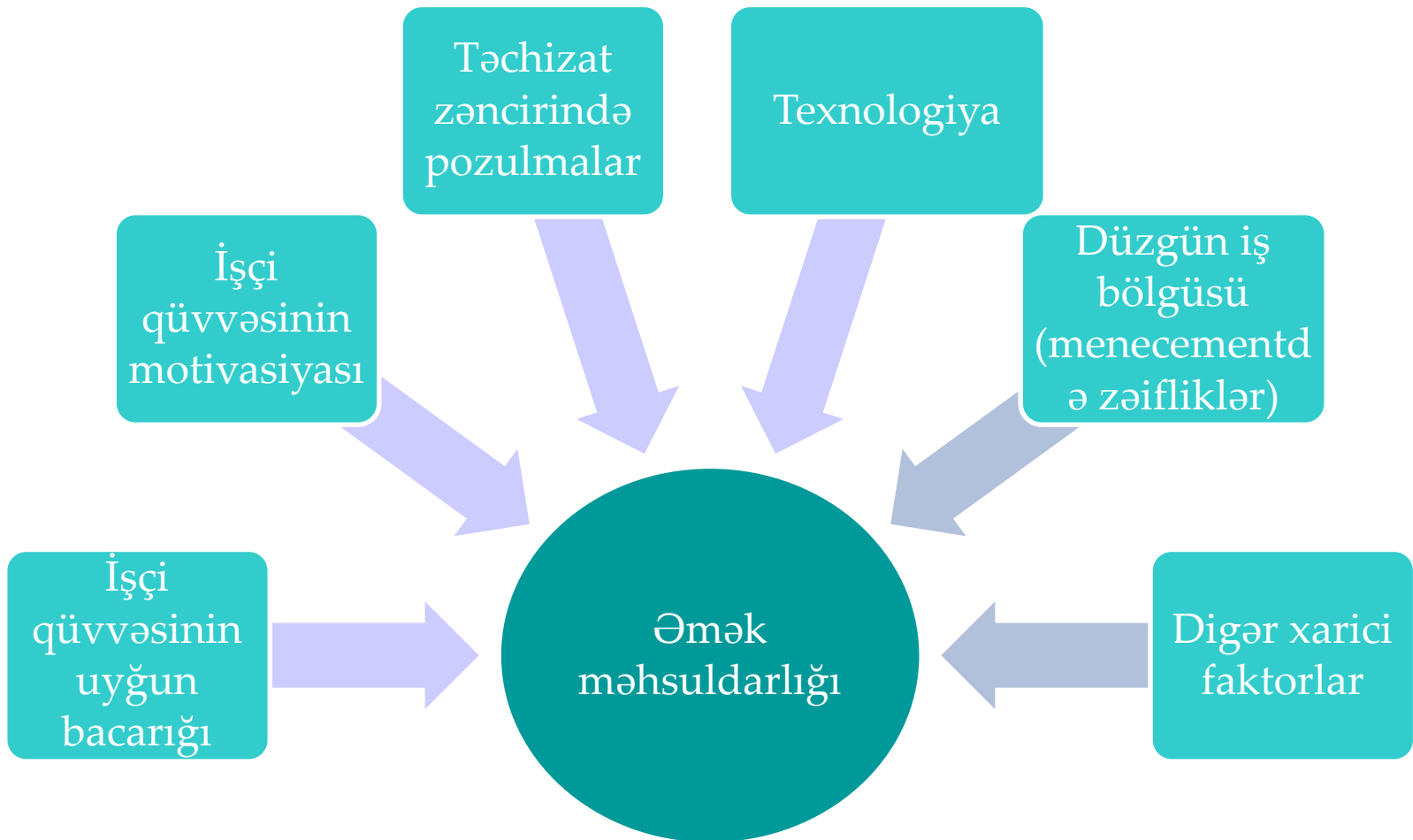
Əmək məhsuldarlığı

Hər işçi başına düşən gəlir: Rusiyada 114 ən böyük şirkət arasında

Mənbə:

Əmək məhsuldarlığına təsir edən faktorlar

“Səmərəliliyin 12 Prinsipi” H. Emerson tərəfindən

- Clear defined ideals
- Common Sense
- Competen Counsel
- Discipline
- Fair Deal
- Reliable, Immediate, Adequate Records
- Despatching
- Standardized and schedules
- Standardized conditions
- Standardized operations
- Written standard practice conditions
- Efficiency-reward

Thank you!
